

เทศน์เช้า วันที่ ๑๑ สิงหาคม ๒๕๔๕

พระอาจารย์สงบ มนฺตสนฺโต

ณ วัดสันติธรรมาราม ต.คลองตากต อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

วันนี้เราจะพัฒนาหมู่บ้าน พอพัฒนาหมู่บ้าน มันเป็นที่ว่าเราจะรวมใจกันได้ไม่ใช่ของง่าย เพราะคนมันจะมีความเห็นต่างๆ กัน ความเห็นของคนต่างๆ กัน การพัฒนามันก็ต้องพัฒนา พัฒนาเพื่อความเรียบร้อย เพื่อความเจริญรุ่งเรืองของหมู่บ้าน แต่มันก็ยังทำยาก การพัฒนา แล้วพัฒนาข้างนอก เห็นไหม มันพัฒนาแล้วมันยังต้องพัฒนาไม่มีวันจบสิ้น มันเป็นคนประโยชน์ แต่เป็นคนประโยชน์ของการเครื่องอยู่อาศัย อาศัยกันไปเท่านั้น มันไม่เป็นคุณประโยชน์ในความที่ละเอียดอ่อน ถ้าคุณประโยชน์อันละเอียดอ่อนของเรา แล้วพัฒนาใจ

ถ้าพัฒนาใจนี้มันพัฒนาได้แสนยาก เพราะคนไม่เข้าใจเรื่องใจ แล้วถ้าไม่มีศาสนา นี่จะพัฒนาไม่ได้ ทำไมพระปัจเจกพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมแล้วสอนคนไม่ได้? ทำไมพระพุทธเจ้าถึงสอนคนได้? เห็นไหม เป็นพระปัจเจกพุทธเจ้าเหมือนกัน ไม่มีศาสนา แต่รู้ตัวเองโดยความเข้าใจของตนเอง แต่มันสื่อความหมายอันนี้ออกมาไม่ได้ เห็นไหม บารมีมันต่างกันมาก พระปัจเจกพุทธเจ้าสร้างสมบารมีมามากนะ กว่าจะตรัสรู้ธรรมขึ้นมา ต้องเป็นผู้ค้นคว้าเอง ไม่มีธรรม คือว่าไม่มีคำสั่งสอน ไม่มีทฤษฎี ไม่มีศาสนธรรม คำสั่งสอนต่างๆ

แต่นี้มันมีอยู่ สิ่งนี้มีอยู่ แต่คนเราก็กังยังไม่เข้าใจ เห็นไหม ความละเอียดอ่อนของมันขนาดนั้นนะ มันอยู่ในตัวเราแต่มันเข้าใจได้ยากมาก มันถึงว่าเป็นความที่ลึกซึ้งมาก ลึกซึ้งแบบที่ว่าพุดถึงตามประสาเราว่าเส้นผมบังภูเขา เส้นผมบังภูเขา เห็นไหม เส้นผมมันเล็กนิดเดียวทำไมมันบังภูเขาได้ เพราะมันซ้อนกันไป มันซ้อนกันแล้วมันอยู่ที่ไกล มันบังภูเขา อันนี้ก็บังตัวเอง ความบังใจของตัวเองไว้

มนุษย์นี้แปลกนะ การพัฒนาใจ มนุษย์นี้คิดอย่างหนึ่ง ในสังคมโลกคิดอย่างหนึ่ง แล้วต้องพูดอย่างหนึ่ง พูดตามความเห็นของตัวเองไปนี่เสียมารยาท เห็นใหม่ คิดอย่างหนึ่ง พูดอย่างหนึ่ง แล้วก็ทำอย่างหนึ่ง ใจเป็นอย่างนั้น มนุษย์เราเป็นอย่างนั้น ถ้าอยู่ในโลกเขาเป็นอย่างนั้น เห็นใหม่

แต่หลวงปู่มั่นพูดตรง พูดไม่เกรงใจใคร พูดไม่เกรงใจกิเลส แต่พูดเห็นแก่ธรรม พูดเพื่อขัดเกลา ขัดเกลากิเลส ขัดเกลาแทงใจพวกเรา แทงใจพวกเรานี้ กิเลสมันอยู่ที่ใจ เราต้องพยายามคิดแปลงใจของเราให้ตรง มันตรงกับใคร ในเมื่อสังคมโลกเป็นแบบนั้น เราอยู่กับเขา มันเป็นมารยาทสังคมก็ต้องเป็นมารยาทสังคม เห็นใหม่

นี่การพัฒนาหมู่บ้าน มารยาทสังคมเป็นประเพณีเป็นวัฒนธรรม ประเพณี วัฒนธรรมถ้าเรามีประโยชน์ไว้ มันเป็นประโยชน์อย่างหยาบๆ มันไม่ใช่ไม่มีประโยชน์นะ มันมีประโยชน์มาก ประโยชน์ในการพวกเราอยู่ในสังคม สังคมต้องเป็นแบบนั้น แต่ที่นี่มันเป็นเรื่องความหยาบ มันเป็นความหยาบ แต่ความที่ละเอียดที่เป็นความฟังได้จริง เห็นใหม่ สังคมเป็นที่พึ่งอาศัยเพื่อความอุ่นใจ เพื่ออาศัยกัน ให้อยู่ในโลกนี้เพื่อสังคมไปเท่านั้นเอง

แต่เวลาสังคมตายไปมันเหมือนกับสมมุติ เหมือนสมมุติบัญญัติ เหมือนกับการหลอกกันนะ หลอกเพื่อที่จะให้อยู่กัน หลอกเพื่อให้พึ่งพาอาศัยกันไปนานๆ แต่มันก็พึ่งพาอาศัยกันไม่ได้เห็นใหม่ ทุกคนต้องปลัดพราก ทุกคนเมื่อถึงเวลาต้องต่างคนต่างไป แล้วทุกคนก็ไม่มีอะไรติดไม้ติดมือไปเลย แต่ทุกคนพัฒนาใจของตัวเอง ทุกคนจะมีสิ่งติดไม้ติดมือตัวเองไป ถ้าใจมันพัฒนาขึ้นมา สิ่งที่ติดตัวติดไปกับใจ ใจนั้นพัฒนาไป นั่นนะ สังคมอย่างนั้น เราต้องเข้าใจสังคมอย่างนั้น

ผู้ที่มีธรรม เห็นใหม่ โลกเป็นเรื่องของหยาบๆ เรื่องของธรรมมันเป็นเรื่องของละเอียดอ่อน ความเข้าใจเรื่องของโลก ความเข้าใจเรื่องของธรรม เรื่องของโลกแล้วมันพัฒนาเข้ามา ถ้าเราเข้าใจเรื่องของโลกแล้วโลกมันจะเป็นอยู่อย่างนั้น เราต้องเข้าใจเขา เข้าใจเขาแล้วก็วางเขาไว้ เหมือนกับธรรมะเลย ศึกษาธรรมแล้วต้องวางธรรมไว้ตามความเป็นจริง ถ้าเราข้ามเราขึ้นฝั่งจากเรือจากแพ เห็นใหม่ เราจะแบกเรือแบกแพ เราจะห้วงเรือห้วงแพไม่ได้ ถ้าเราห้วงเรือห้วงแพ เราจะขึ้นถึงตลิ่งขึ้นถึงบกไม่ได้เลย

อันนี้ก็เหมือนกัน แต่มันต้องเป็นเครื่องเวลาก้าวเดินอยู่ เห็นใหม่ ธรรมฝ่ายเหตุ กับธรรมฝ่ายผล ธรรมฝ่ายเหตุไม่เกิดขึ้นเลย ธรรมฝ่ายผลจะไม่มีขึ้นมา ธรรมฝ่ายเหตุจะมีขึ้นมาต้องเข้าใจสิ่งนี้ เข้าใจสิ่งนี้ เข้าใจแล้วปล่อยวางไว้ตามความเป็นจริง แต่ที่ว่ามันจะเข้าใจได้ ความพัฒนาของสังคมนั้นเป็นไปอย่างนั้น นี่ประเพณีวัฒนธรรมเป็นอย่างนั้น เราถึงเข้าใจประเพณีวัฒนธรรม แล้วมันปล่อยวางประเพณีวัฒนธรรมไว้ส่วนหนึ่ง แล้วเข้ามาดูใจของตัวเอง เห็นใหม่ เข้ามาดูใจของตัวเอง พัฒนาใจของตัวเองเข้ามา ถ้าใจของตัวเองพัฒนาขึ้นมา มันจะพัฒนาแล้วมันจะมีสิ่งที่คิดไม่คิดมือไปนะ

คนเราเกิดมาแล้วต้องตายหมด เวลาเกิดเวลาตายนี้ไม่มีใครตายแทนกันได้เลย พ่อแม่ลูกนี้รักกันแสนรักกันนะ ประารถนาติดต่อกันนี้โดยธรรมชาติ พ่อแม่ลูก ความรักของพ่อแม่ลูกนี้จะไม่มีหรือจะไม่มีในสิ่งที่ว่าอคติเจือปนมา ไม่มีเลย บริสุทธิมาก แต่ถึงเวลาต้องพลัดพรากจากกันมันก็ต้องพลัดพรากจากกันไป เวลาลูกเจ็บไข้ได้ป่วย พ่อแม่อยากเจ็บป่วยแทนเลย แต่มันเป็นไปไม่ได้ เห็นใหม่ ได้แต่ปลอบประโลมกันอย่างนั้น

อันนี้แค่เรื่องของโลกนะ เวลาเราตายขึ้นมาเราก็ส่งกันชิงตะกอน ส่งที่หลุมฝังศพ ส่งกันได้เท่านั้น แต่สิ่งที่มันจะติดใจไป เวลาตายไปแล้วนี้พยายามสร้างกุศล พยายามทำบุญกุศลอุทิศให้กัน รักกันมาก รักกันต่อเมื่อมันพลัดพรากแล้วไง สิ่งที่พลัดพรากแล้วมันจะเห็นนี้ สิ่งนี้เรารักมากแล้วมันจะหลุดมือออกไปมันจะเสียดายมาก แต่เวลาอยู่ด้วยกันนี้เราทำไมไม่พัฒนา

ถ้าเราพัฒนานี้ เวลาของเรามีเท่านี้ เวลาของเรามีแค่ลมหายใจเข้าและลมหายใจออก ถ้ามีลมหายใจเข้าและลมหายใจออกเรามีโอกาส เราก็จะทำพัฒนาใจของเราได้ ถ้าเราพัฒนาใจของเราได้นี้ เราจะจับติดไม่ติดมือของเราไปเลย มันไปกับใจ ใจนี่เป็นการกระทำนะ ถ้าเราทำสิ่งใดใจมันรู้หมด เห็นใหม่ ความลับไม่มีในโลก ใครทำสิ่งใดแล้วมันจะฝังลงที่ใจ ใจนี้รับสิ่งต่างๆ เข้ามานี้ใจหมดเลย แล้วสิ่งนี้มันจะไปพร้อมกับใจ นี้จากชั้นซึกับจิตมันอยู่ด้วยกัน เวลามันเป็นปุณฺณมันจะไปด้วยกัน

ยกเว้นไว้แต่พระอริยเจ้าที่ทำถึงที่สุดแล้ว ชั้นซึกับจิตมันจะขาดออกจากกัน มันถึงว่าขาดจากกัน มันถึงว่าสิ่งที่ขาดออกจากกัน สิ่งที่มีอยู่ด้วยกันนี้ะบุญกุศลมันส่งต่อ เห็นใหม่ เกิดบนสวรรค์ เกิดบนพรหม สิ่งนี้มันส่งขึ้นไปต่อ ทำบาปอกุศลแล้วตกนรกไป สิ่ง

นี้ไปต่อ แล้วมันตัดตรงนี้ขาด พระอริยเจ้าตัดตรงนี้ขาด เห็นไหม พอตัดตรงนี้ขาดเชื้อสืบต่อไม่มี พอเชื้อต่อไม่มีจิตนี้มันก็บริสุทธิ เห็นไหม จิตนี้บริสุทธิมันจะไปไหน? มันก็คงที่ของมันตามสภาพของมัน

แต่เรามีอยู่ เราต้องอาศัยสิ่งนี้มีอยู่ ความลับไม่มีในโลก ในโลกคือสัญญาความจำ บุญกุศลเราสร้างขึ้นมาแล้วมันเป็นของเรา จะระลึกได้หรือระลึกไม่ได้มันเป็นของเรา โดยธรรมชาติ ทำดีได้ดีแน่นอนโดยธรรมชาติเลย ทำชั่วได้ชั่วโดยธรรมชาติของมัน มันเป็นโดยธรรมชาติของมันต้องเป็นอย่างนั้น

ทีนี้ถ้าเราทำคุณงามความดีของเรา เราพยายาม เห็นไหม คนเราเกิดมาในเวลาทำ ความผิดพลาดขึ้นมามันไม่มีหรอก เวลากิเลสมันบังตา ดูอย่างพระโมคคัลลานะ แม้แต่รักภรรยาจนทำลายแม่ของตัวเองก็เคยทำมา แต่สุดท้ายแล้วก็มาตรัสรู้เป็นพระอัครสาวก เห็นไหม นั่นนะสิ่งที่เวลามันมืดบอดมันก็มีบอด มันปิดบังตา สิ่งของมันเปิดสว่างขึ้นมา แล้วเราพยายามทำคุณงามความดีไป แล้วจิตดวงนี้มันสว่างขึ้นมาเหมือนกับเวลามืด เราทำงานไม่สะดวก เห็นไหม แต่ในที่สว่างทำงานสะดวก ขณะที่ใจมันเปิด ใจมันสว่าง ใจมันเข้าใจสิ่งที่เป็นธรรมะนี้ มันพอใจสิ่งที่ธรรมะนี้ เราต้องพยายามทำสิ่งนี้ขึ้นมา ใจทำสิ่งนี้เข้ามา เพื่อให้ใจเรามันมีสิ่งที่เป็นเครื่องสมบัติจิตใจนี้ไป

ถึงได้สร้างบุญกุศล เราถึงต้องทำบุญกุศล พัฒนาข้างนอกมันก็ต้องเป็นสิ่งที่เพื่อสังคมเราพัฒนาไป แต่มันต้องให้ย้อนกลับมา ให้มันมองข้างนอกแล้วย้อนกลับมา ดูข้างในใจ โลกนี่คือละคร เห็นไหม เป็นละครแน่นอน แล้วละครของโลกเขาก็เป็น ฉากๆ ไป แต่ผู้เล่นของเรานี้ ความเจ็บ ความสุขความทุกข์ในหัวใจของเรา เราเป็นผู้รับ ทั้งหมดเลย เวลาละครมันเลิกแล้ว เห็นไหม โรงละครมันเลิกแล้วเราอยู่บนเวที เรายืนอยู่คนเดียวก็อยู่ๆ เชนๆ นะ เขาเลิกแล้วเขาต่างคนต่างไป ต่างคนต่างไป แต่เราไปไหน เราก็คือยืนอยู่บนนั้น เห็นไหม ยืนอยู่บนละครคนเดียว

เวลาตายนี้ไม่มีใครตายแทนกันได้ เวลาจะตายขึ้นมามันต้องตายหมด แล้วทำไมไม่หาที่พึ่ง เห็นไหม มันต้องหาที่พึ่งโดยการพัฒนาใจ เวลาจะตายขึ้นมามันมีจริง ดีเลยนะ พอถึงเสียที สละทิ้งเสียที ชาติคุณันต์เป็นภาระที่หนักหน่วงมาก มีความทุกข์กับชาติ

ขั้นนี้มาก สละทิ้งไป เห็นใหม่ จิตจะได้พ้นออกไปจากสิ่งที่มันเป็นภาระ สิ่งนี้เป็นภาระทั้งหมดเลย ถ้าเราปฏิบัติได้

แต่ถ้าเราปฏิบัติไม่ได้นะ สิ่งนี้เป็นทุกข์ทั้งหมดเลย เราพะวงกับมัน เราพยายามหนียวั้งมันไว้ เราไม่อยากจะพลัดพรากมันไป แต่มันก็เป็นไปไม่ได้ มันต้องหลุดไป มันต้องพลัดพรากไป เพราะอะไร? เพราะมันไม่มีเครื่องสมบัติที่อยู่ข้างหน้าใจ มันเลยอาลัยอวรณ์ แต่ถ้าเราทำบุญกุศลของเราไว้ เราสะสมของเราไว้ เราจะไปจากไหน เราเป็นไปไม่ได้ เห็นใหม่ สิ่งทีละเอียดขึ้นมา มันจะจับช้อนใจ

ถ้าเรายังติดข้องอยู่ในโลก เรามองเห็นเรื่องของโลกมันเป็นความสำคัญ มันก็เป็นความสำคัญส่วนหนึ่ง ความสำคัญในการดำรงชีวิต แต่มันเป็นส่วนหนึ่ง เห็นใหม่ ส่วนหนึ่งกับในวิถุนี่ อันไหนมันสำคัญกว่ากัน ในวิถุนั้นมันกว้างมาก กามภพ รูปภพ อรูปภพ มันต้องเวียนไป จิตนี้ไม่เคยตาย จิตนี้ไม่เคยตาย มันจะคงที่ของมันไป แต่มันคงที่แบบทุกข์เจ็ญของมันไป กับจิตนี้ไม่เคยตายแต่ดำรงชีวิตไป พอดำรงชีวิตได้จากบุญกุศลของเรา จนเข้ามาพัฒนาใจ เห็นใหม่ จนใจนี้พัฒนาขึ้นมาจนถึงที่สุด ใจพัฒนาจนปล่อยวางสิ่งนี้ได้ทั้งหมด ถ้าปล่อยวางสิ่งนี้ได้ทั้งหมด จิตนี้คงที่ จิตนี้มีความสุขโดยธรรมชาติของมัน โดยธรรมชาติของจิตนี้ไม่มีสิ่งใดเข้าไปเจือปนสิ่งนี้ได้เลย นั่นเกิดจากการพัฒนาใจ

การพัฒนาหมู่บ้าน การพัฒนาสังคม มันก็เป็นบุญกุศลอย่างหนึ่ง เกิดเป็นพระอินทร์ ในสมัยพุทธกาล เขาถามพระพุทธเจ้า พระอินทร์มีจริงไหม? ถามพระพุทธเจ้าว่า “พระอินทร์มีจริงไหม?” พระพุทธเจ้าบอกว่า “เธออย่าพูดถึงพระอินทร์มีจริงหรือไม่ มีจริงเลย แม้แต่วิธีการไปเกิดเป็นพระอินทร์เรารู้” เห็นใหม่

นี่ในการสร้างทางเดิน ในการสร้างศาลาพักร้อน ในการสร้างสระน้ำ สิ่งทีพัฒนาเป็นสาธารณะประโยชน์ ผู้ที่เป็นหัวหน้าพาทำ นี่สมบัตินี้เป็นพระอินทร์ ผู้ที่ทำคุณเป็นสาธารณะประโยชน์เกิดเป็นพระอินทร์ มันก็ไปเกิด เวลาพัฒนาเป็นสังคมมันก็เป็นสังคมออกไป แต่บุญกุศลก็ส่งขึ้นไปเป็นพระอินทร์ นั่นพัฒนาใจส่วนหนึ่ง นั่นพัฒนาใจของเขา นี่เป็นอามิส

แต่การพัฒนาใจของเรา การภาวนาของเราเป็นการภาวนาพัฒนาใจขึ้นมา มันตัดส่วนนี้ออก ตัดส่วนที่ว่าเป็นอามิสทั้งหมด มันเป็นอิสรภาพของมัน มันพ้นออกไปเป็นส่วนที่ว่างหมดเลย แต่ว่าเพราะมันมีความรู้ของเรา ใจนี้มันไปผูกมัดไว้ทั้งหมดเลย ทำลายความอึดตามุทิกฐิติ ความทิฐิว่าเป็นเรา เป็นของของเรา เป็นสมบัติของเรา เห็นไหม สวรรค์นี้เป็นของเรา สมบัตินี้เราสร้างขึ้นมา เราเป็นพระอินทร์ เราเป็นอินทร์ เราเป็นพรหม เราเป็นของเรา สิ่งนี้เป็นอนิจจังทั้งหมด สิ่งนี้เป็นสิ่งของอาศัยชั่วคราวทั้งหมด มันอาศัยกันชั่วคราวแล้วมันก็แปรสภาพไป มันต้องหมดภาวะของมัน มันต้องแปรสภาพไป แล้วสิ่งนี้ไม่คงที่ เราจะไปอาศัยสิ่งนั้นไม่คงที่อาศัยได้ไหม อาศัยได้ชั่วคราว

มันก็เหมือนภพมนุษย์ นี่เราอาศัยได้ชั่วคราว ต้องตายแน่นอน พระอินทร์ก็ต้องตาย เทวดาก็ต้องตาย ต้องหมดอายุขัยของเขา การหมดอายุขัยมันก็เวียนไปเวียนมา มันเวียนอยู่อย่างนี้ แต่มันเป็นเครื่องที่ทำบุญกุศลแล้วมันเป็นเครื่องที่ไปโดยกุศล จิตนี้มีบุญกุศลนะ เวียนตายเวียนเกิดในบุญกุศลนั้นมันมีความสุข มันไม่ทุกข์ร้อนเหมือนกับคนที่ไม่มีเลย คนที่ไม่เห็นเลย ไม่เห็นนั่นเลย

นั่นละมันพัฒนา สิ่งที่ย่างข้างนอกมันเป็นสิ่งอย่างที่ยาบ แล้วพัฒนาอย่างละเอียดเข้ามา พัฒนาใจของเราเข้ามา ใจมันพัฒนาขึ้นไปได้ พัฒนาขึ้นไปได้จริงๆ แต่มันพัฒนาแล้วมันแบบว่าไม่ต้องลงทุนด้วยนะ แม้เอาเฉพาะร่างกายนี้ความเห็นของเรา ในหัวใจนี้ควบคุมใจของเราให้ได้ ทำความสงบของใจให้ได้ ถ้าใจมันสงบขึ้นมา นั่นนะมันมีเครื่องมือ มันมีสิ่งทีการกระทำขึ้นมา สิ่งที่เป็นการกระทำ เป็นเครื่องมือเป็นสิ่งที่การกระทำ พอใจสงบขึ้นมามันจะมีความสุขออกมาก่อน คือว่าคนเรามีความรุ่มเย็นก่อน คนเรามีความรุ่มเย็นในใจแล้วควรแก่การงาน

งานอันละเอียด มันต้องใช้ปัญญาอันละเอียด ใช้ความตั้งใจอันละเอียด เห็นไหม การแบกหาม การพัฒนา การถากถาง อันนั้นมันใช้ร่างกายทำ มันเป็นงานหยาบๆ ส่วนหยาบๆ มันก็ได้ผลหยาบๆ ส่วนที่ละเอียดขึ้นมาเราจะเอาละเอียดขึ้นก็ได้ เราต้องพัฒนาใจของเราเข้ามาก่อน ใจมันจะละเอียดเข้ามาๆ จนกว่ามันจับต้องใจได้ เห็นไหม พอใจมันละเอียดขึ้นมา มันทรงตัวขึ้นมา

นี่ดินควรแก่การงาน เราจะปั้นโอ้ปั้นไห เราต้องนวดดินก่อน นี่เราต้องพัฒนาใจของเรา จนกว่ามันจะปล่อยวางอารมณ์ที่เป็นเรื่องของโลก อารมณ์ที่ว่ามันไม่พัฒนาเข้ามา มันจะไม่เห็นกายกับใจ ทุกคนเข้าใจ เห็นไหม นี่ทุกอย่างจับไปที่กาย จับไปในร่างกาย ความรู้สึกเราก็คือเราหมดเลย

แต่พระพุทธเจ้าสอนเรื่องกายกับจิต เห็นไหม เรื่องใจเป็นเรื่องสำคัญ เรื่องใจเป็นเรื่องที่ว่าเกิดตาย เรื่องใจนี้เป็นเรื่องความผูกมัด ทุกอย่างแล้วสะสมลงที่ใจ ใจนี้เป็นใหญ่ ใจนึก ใจคิด ใจทุกอย่างเป็นประธานออกไป แล้วมันต้องทำความสงบเข้ามา เห็นไหม ถึงทำความสงบเข้ามาเพื่อให้ใจนี้มันเป็นเอกเทศขึ้นมา สิ่งนี้เป็นเอกเทศขึ้นมาแล้ว ส่วนสำคัญในศาสนาพุทธเกิดตรงนี้ แต่เดิมความสงบของใจมีมาแต่ดั้งเดิม องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นเจ้าชายสิทธัตถะไปเรียนกับอุทกดาบส อาฬารดาบส ก็เรียนความสงบอย่างนี้ มันมีมาแต่ดั้งเดิม สิ่งนี้มีมาอยู่ มันไม่แปลกประหลาด แต่พวกเราทำไม่ได้

แล้วเวลาวิปัสสนาขึ้นมา เห็นไหม องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรม ตรัสอย่างนี้ อาสวกขยญาณเกิดขึ้น ญาณของปัญญา ปัญญาญาณในความคิดทั้งหลาย ความเห็นภายในใจ แต่ปัญญาญาณเราศึกษาเข้ามา ญาณเป็นอย่างนั้น ความคิดเป็นอย่างนั้น การละเป็นอย่างนั้น เราเทียบเคียงด้วยปัญญาอย่างหยาบๆ ของเรา เราเทียบเคียงด้วยความสมมุติของเรา เข้าไปเทียบเคียงกับปัญญาอันเป็นบัญญัติอันนั้น

มันถึงตีความหมายอันนั้นไม่แตก พอตีความหมายนั้นไม่แตก ความเข้าใจของใจ มันจะไม่เกิดขึ้น ความเข้าใจของใจมันจะไม่เกิดขึ้น มันไม่เกิดการปล่อยวางของใจ ใจมันปล่อยวางไม่ได้ มันเป็นการสัญญา สัญญาเข้ากับสัญญาใจ ความคิด ความนึก ความปรุง ความแต่งนี้ มันเข้ากับความคิด ความนึก ความปรุง ความแต่ง มันเข้ากับขั้น

ขั้นนี้เป็นอาการของจิต ไม่ใช่จิต มันรับรู้กันภายนอก มันไม่รับรู้กันภายใน แต่เวลาจิตสงบเข้ามา มันรับรู้ขึ้นมาแล้ว มันรับรู้เข้าภายใน รับรู้เข้าภายในวิปัสสนาจากภายใน เห็นไหม วิปัสสนาจากภายในจนใจมันปล่อยวางออกไป เห็นไหม ปล่อยวางขั้นอันนั้นนะ ปล่อยวางไว้.. ปล่อยวางไว้แล้วก็คงอยู่

ขาดมี ขาดแล้วสิ่งนั้นก็มิอยู่ ขาดโดยอนุสัย ขาดโดยกิเลส ขาดโดยสังโยชน์ขาดออกไปจากใจ แต่ขั้นนี้ก็มิไว้คงเดิมอย่างนั้น มิไว้คงเดิมอย่างนั้น เพราะเราเป็นเจ้าของมัน

เราเกิดมามีสถานะมีมนุษยสมบัติมา มันมีอยู่แล้วแต่เราทำลาย ทำลายกิเลสระหว่างผูก
ระหว่างเงื่อน ระหว่างผูกชั้นกับจิตต่างหาก แล้วชั้นกับจิตก็อยู่ด้วยกัน เห็นไหม มันก็
เลยเป็นภาระ ชั้นนี้เป็นภาระเท่านั้น

แต่เดิมชั้นนี้เป็นชั้นมารควบคุมเราทั้งหมด ความคิดเกิดขึ้นมาชั้นมารควบคุม
หมด แล้วก็พยายามผลักไสเราไปตามอำนาจของมัน แต่พอมันขาดออกไปแล้ว เห็นไหม
นี่มันกระดิกออกมาเราก็รู้ทัน เวลาความคิดจะเกิดขึ้นสติมันจะพร้อมเลย เป็นอัตโนมัติ
เลยนะ เวลาความคิดออกไปนี่ สติจะพร้อมออกไปๆ มันจะไม่มีทางเลยที่ว่ามันจะหมุน
ไปตามอำนาจของมัน มันจะต้องอยู่ในอำนาจของสติปัญญา เห็นไหม นั่นนะมันถึงเป็น
ภาระใจ ชั้นนี้เป็นภาระเครื่องดำรงอยู่เท่านั้น ดำรงอยู่เพื่อประโยชน์ของโลกหรือเพื่อ
ประโยชน์ของตัวเองเท่านั้น แต่จะไม่เป็นโทษกับตัวเองเลย แต่ชั้นมารของเราเป็นโทษ
มาก นี่คือจิตที่พัฒนาแล้ว

จิตที่พัฒนาแล้วคือจิตที่มันปล่อยวางภาระทั้งหมด ในหัวใจทั้งหมด แล้วคงที่ของ
มันโดยสภาวะของมัน นี่พระพุทธเจ้าสอนอย่างนั้น พัฒนาข้างนอกแล้วพัฒนาเข้ามา เรา
ยอมรับพัฒนาเข้ามา แต่ย้อนกลับเข้ามาให้เห็นคุณประโยชน์ของมันไง คุณประโยชน์
การพัฒนาใจนี้ พัฒนาใจทำคนเดียวไม่ต้องไหว้วานใคร ไม่ต้องรอความพร้อมเพียงของ
สังคม ไม่ต้องรอความพร้อมเพียงของหมู่คณะแล้วจะทำ เห็นไหม คนๆ เดียวจะยืน จะ
เดิน จะนั่ง จะนอน ตั้งสติขึ้นมาแล้วย้อนกลับเข้ามา คนๆ นั้นทำลายความเห็นผิดของใจ
ก็ได้ คนๆ นั้นจะเป็นประโยชน์กับคนๆ นั้นมาก แล้วพัฒนาใจจนพ้นออกไปจากกิเลส
ทั้งหมด นี่คือเป้าหมายของชาวพุทธใจ

อธิษฐานบารมี บารมีสิบทัศก็เพื่อจะพ้นจากทุกข์ เห็นไหม แล้วทุกข์มันอยู่ใน
หัวใจนี้มันพ้นได้ด้วยการประพฤติปฏิบัติ พ้นได้ด้วยการภาวนา จนภาวนามยปัญญา การ
ชำระจิตใจของเราออกไป นั่นคือความเห็นของใจที่เกิดขึ้นจากการใจฝึใจ ใจพัฒนาใจ
แล้วจะเป็นประโยชน์กับใจดวงนั้น เอวัง